

Cəmi 9 nömrəsi çıxmışdı...

Yeganə BAYRAMOVA

20-ci əsrin əvvəllərində Azərbaycanda maarif və mədəniyyətə maraq artırdı. Vətənin taleyi müxtəlif mədəni mərkəzlərdə təhsil almış, elmin yeni nailiyyətlərindən xəbərdar olan insanları maraqlandırdı. Geriliyi, ətaləti gören həmin ziyalıların fəaliyyət sahəsi genişləndirdi. Eyni zamanda Azərbaycan jurnalistləri demokratik mətbuatın gözəl ənənələrini böyük müvəffəqiyyətlə inkişaf etdirirdilər.

Həmin dövrlərdə Azərbaycanda demokratik mətbuatın bayraqdarı olan "Molla Nəsrəddin" in təsiri ilə bir çox mətbu orqanlar nəşrə başlamışdı. Bu sırada "Bəhlul" jurnalının adını xüsusilə vurğulamaq yerinə düşər. İctimai-mədəni inkişafımıza öz töhfəsini vermiş bu jurnal satirik jurnalistikamızın ən yaxşı nümunələrindən sayılırdı.

6 ay ömür sürmüşdü

Sabah "Bəhlul" jurnalının 117 yaşı tamam olur. Adını Dənərdin folklor qəhrəmanı Bəhlul Şanəndədən götürən jurnal 1907-ci il mayın 19-da nəşrə başlayıb. Cəmi 6 ay ömür sürən və 9 nömrəsi işıq üzü gören bu jurnalın əsas hədəfi Çar Rusiyasının özbaşmalılıqlarını, müsəlman əhalinin çətin həyat şəraitini işıqlandırmaq idi.

"Molla Nəsrəddin" in bənzəri

Həftəlik satirik jurnal Ələsgər Əliyevin redaktorluğu, Seyid Hüseyin əməkdaşlığı ilə "Kaspi" mətbəəsində nəşr edilirdi. Jurnalın səhifə-

lərində zəhmətkeş kütlənin 1905-1907-ci illərdəki inqilabi mübarizəsi geniş işıqlandırılırdı. Dövrün ziyalıları, həmçinin "Dərdmənd", "Bəhlul", "İpləmə", "Düdük" imzaları ilə yazdıqları felyeton və məqalələrdə çarizmin müsəlman əhaliyə qarşı ayrı-

**"Bəhlul" jurnalının
nəşrindən 117 il ötür**

seçkilik siyasətini qınayıp, xalqın savadlanmasına çalışırdılar.

"Bəhlul" forma etibarı ilə "Molla Nəsrəddin"ə bənzəyirdi. Jurnalda şəkillər, felyetonlar, satirik şeir, teleqraf xəbərləri, lüğət, tapmaca və başqa yazılar dərc olunurdu. Jurnalın nömrələrində "Molla Nəsrəddin"ə dair maraqlı materiallar verilməmişdi. Hər iki jurnalın əməkdaşları arasında sıx əlaqə də yaranmışdı.

Qabaqcıl ideyaların təbliği

"Bəhlul" un nəşri də dəfələrlə dayandırılmışdı. Lakin irticanın təqibləri "Bəhlul" u öz yolundan döndərə bilmirdi. Onun "Camaata" adlı müraciətində "Molla Nəsrəddin" in bütün islam aləmində ən qabaqcıl ideyaları təbliğ etdiyi və məhz bu səbəbdən mürtəcə qüvvələrin onu da-

ğıtmaq, məhv etmək istədiklərini bildirirdi. Jurnal "Oyanın! Oyanın!" - deyərək xalqa xitabında "Molla Nəsrəddin" i qorumağa çağırırdı.

Jurnal "zərərli məsləkinə görə" nəşrini dayandırdı. "Kəlməyyət", "Şeypur", "Zənbur", "Rəhbər" satirik

jurnalları kimi "Bəhlul" da az yaşadı...

Xatırladaq ki, 2020-ci ildə Azərbaycan mətbuatının 145 illiyi münasibətilə "Bəhlul" jurnalı kitab formatında çap olunub. AMEA Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun Mətbuat tarixi və publisistika şöbəsinin elmi işçisi Dilbər Rzayeva tərəfindən ilk dəfə transfoneliterasiya edildi. 146 səhifədən ibarət kitab "Bəhlul" satirik jurnalının ərəb qrafikalı əlifbadan transfoneliterasiyasıdır.

Jurnalın qısa ömrü olsa da, Azərbaycan xalqının millət kimi formalaşmasında mühüm rol oynadı, milli özünüdərk prosesini hədəf tutaraq işıqlandırıldı. Bütün bunlar da Azərbaycan jurnalistikasının sonrakı inkişafına güclü təkan vermişdi.